Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən
dos.Z.İ.Məmmədov

07 yanvar 2026 –cı il.

İxtisas.6006002 Aqromühəndislik
Fakultə: Aqrar və mühəndislik
Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər

I Fənn haqqında ümumi məlumat:

Fənnin adı: Mülki Müdafiə Proqram Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən 23 aprel 2010 -cu il tarixli 75 nömrəli "Ali təhsilin dövlət standartı və proqramına əsasən tərtib olunmuşdur
Kodu: İPF B-26
Tədris ili: II Tədris ili (2025-2026) Semestr:
Tədris yükü (saat) : 30 saat (15 saat mühazirə,15 saat seminar)
Təhsilalma forması: Əyani
Tədris dili: Azərbaycan dili.
AKTS üzrə kredit: 3 kredit.

II Müəllim haqqında məlumat

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı: b/m .İsmayıl İmanov Gülməmməd oğlu.
Məsləhət günləri və saatı: V gün 14:00 – 16:00
E-mail ünvanı : ismayil.imanov.55@mail.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Füzuli küç. 170-a LDU-nun 1 saylı tədris binası.

III Əsas ədəbiyyat:

- H.N.Ocaqov Mülki müdafiə"
- "Mülki müdafiə Dərslik"

Əlavə ədəbiyyat

3.F.Manafov "Həyat fəaliyyəti təhlükəsizliyi"

IV Perekvizitlər: Çağırışaqədərki hazırlıq,Kimya, Fizika

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Mülki Müdafiə fənnin tədrisinin insanların təhlükəsizliyinin sağlamlığın təminatında rolu böyükdür. Sülh və müharibə dövrlərinin fövqəlada hallarda, təbii fəlakət, istehsal qəzaları nəticəsində yaranmış zədələnmə ocaqlarında xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və keçirilməsinin əsasları, əhalinin mühavizəsinin, habelə xalq təsərüffatının obyektlərinin işinin sabitliyinin yüksəldilməsi üsullarının tələbələrə öyrədilməsidir

VII <u>Davamiyyətə verilən tələblər</u>: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış

CamScanner ilə skan edilib

auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII **Qiymətləndirmə: :** Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;

II. 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandıra bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş

CamScanner ilə skan edilib

51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə univeristetin daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcüd qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görüləcəkdir.

X Təqvim mövzu plan: Mühazirə -15 saat, Seminar – 15 saat. Cəmi-30

N	Mövzular, görülən tədbirlər	Mühazirə	Seminar	Tarix
	I Kollekvium mövzuları	Saat	Saat	
1	Mülki müdafiənin yaranma tarixi ,vəzifələri,məqsədi,təşkili və ona rəhbərlik Plan: 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi 2.Mülki müdafiənin məqsədi və vəzifələri 3.Mülki müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik Mənbə: səh 12-40	2	2	
2	Fövqəladə hallar və onların təsnifatı Plan: 1.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri 2.Sülh mənşəlli fövqəladə hallar 3.Təbii xarakterli fövqəladə hallar 4.Texnogen xarakterli fövqəladə hallar 5.Sosial- siyasi və ekoloji xarakterli fövqəladə hallar 6.Hərb mənşəlli fövqəladə hallar Mənbə: səh 1-10	2	2	
3	Kütləvi qırğın silahları Plan: 1.Kütləvi qırğın silahların növləri 2.Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı 3.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri vəonun ən vacib xüsusiyyətləri 4.Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli. 5.Bioloyi silahın zədələyici təsiri 6.Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması. Observasiya və karantin. 7.Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması 8.Əhalinin sanitar təmizlənməsi. Mənbə: Səh 67-89	2	2	
	II Kollekvium mövzuları			
4	Əhalinin mühafizəsinin əsas prinsipləri və üsulları Plan:	2	2	

	1.Mühafizənin əsas prinsupləri 2.Fövqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü İstinad olunan pinsiplər 3.Qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər 4.Xilasetmə zamanı görülən işlər və iş görən zaman təlükəsizlik qaydaları. Mənbə: Səh 186-222			
5	Kollektiv mühafizə qurğuları və istifadə qaydaları Plan: 1.Kollektiv mühafizə qurğuların təyinatı 2.Sığınacaqların konstruksiyası 3.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası 4.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası Mənbə: Səh 230-241	2	2	
	III Kollekvium mövzuları			
6	Fərdi mühafizə vasitələri və əhalinin köçürülməsi Plan: 1.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri 2.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri 3.Dəri səthinin mühafizə vasitələri 4.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti 5.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili 6.Köçürmənin üsulları Mənbə: Səh 101-113	2	2	
7	Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti Plan: 1.Mülki müdafi qüvvələrin təyinatı. 3.Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması. 5.Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti. Mənbə: Səh 208-225	2	2	
8	Fövqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardım Plan: 1.İlk tibbi yardımın növləri 2.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım 3.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım 4.Sınıq,çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım 5.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım 6.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım 7.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrin növləri 8.İlk tibbi dəsti (aptekçə) Mənbə: Səh 268-295	1	1	
	Cəmi	30		

CamScanner ilə skan edilib

XI Fənn üzrə tələblər : Ehtimal olunan fəlakət barədə əhalinin xəbərdarlıq edilməsinin təşkilini , əhalinin fövqəladə hallarda mübarizəyə və mühafizəyə hazırlanmasını, FH nəticələrinin aradan qaldırılması işlərinin təşkilini, qəza-xilasetmə tədbirlərinin həyata keçirməyini

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- təqdimat və müzakirə

- debat

- müstəqil iş / araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

"Mülki Müdafiə fənninin təlim nəticələri :

FTN 1 Fövqəılada hadisələrin təsnifatı, onların tam xarakteristikası, Mülki müdafiənin yaranma tarixi, onun FH-da rolu və vəzifələrini öyrənmək. Mülki müdafiə ilə bağlı Nazirlər kabinetinin Qərarları və qanunlarını bilmək;

FTN 2 Müasir dövürdə sülh və müharibə dövürlərində Mülki müdafiənin rolunu və vəzifələrini bilmək. Texnogen FH-də hadisələrin qarşısının alınması yolları, bakterioloji, kimyəvi və radiasiya şəraitində əhalinin davranış qaydalarını, mahiyyətini bilmək. Karantin, observasiya şəraitində, sanitar təmizliyi, ərazinin dezinfeksiyası, kimyəvi zəhərlənmə ocaqlarındadeqazasiya, radiasiya şəraitində isə dezaktivasiya üsullarını bilmək;

FTN 3 Fövqəladə hallar komissiyası. Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Dövlət sisteminin rolu və vəzifələrini bilmək. Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin yaradılmasını öyrənmək;

FTN 4 Fövqəladəhallar zamanı əhalinin mühafizəsinin təşkilini həyata keçirmək. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bilmək.

Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini bacarmaq. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin səmərəli mühafizəsinin təşkilini bacarmaq. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bacarmaq. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək.

Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini həyata keçirmək;

FTN 5 Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması qaydalarını bilmək. Radiasiya vəkimyəvi kəşfiyyat cihazlarını işlətməyi bacarmaq. Mülki müdafə üzrə idaretmə, mülki müdafiə qərargahları və onların əsas vəzifələrini bilmək;

CamScanner ilə skan edilib

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi.

XV.

I-Kolleqviumun sualları.

1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi.

2.Mülki müdafiənin vəzifələri və məqsədi.

3.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri.

4.Sülh mənşəlli fövqəladə hallar.

5.Texnogen xarakterli fövqəladə hallar.

6.Təbii xarakterli fövqəladə hallar.

7.Nüvə silahını zədələyiciamilləri və nüvə zədələnmə ocağı

8.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri

9.Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli.

10.Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.

II-Kolleqviumun sualları.

1.Mühafizənin əsas prinsipləri.

2.Qəza xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər.

3.Sığınacaqların konstruksiyası.

4.Radtasiya əleyhinə və sadə daldalanacaqların konstruksiyası.

5.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri.

6.Dəri səthinin mühfizə vasitələri.

7.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti

8.Köçürmənin planlaşdırılması ,təşkili və üsulları.

9.Mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti.

10.Mülki müdafiənin xidmət növləri və xidmət dəstələri fəaliyyəti.

XVI. İmtahan mövzuları üzrə açıqlama (İmtahan sualları)

CamScanner ilə skan edilib

1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi.

2.Mülki müdafiənin məqsədi və vezifələri.

3.Mülki müdafiənin təşkiledilmə prinsipi və ona rəhbərlik

4.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri

5.Sülh mənşəlli fövqalada hallar

6.Texnogen xarakterli fövqalada hallar.

7.Təbii xarakterli fövqəladə hallar.

8.Sosial –siyasi və ekoloji xarakterli fövqəladə hallar.

9.Hərb mənşəlli fövqəladə hallar.

10.Kütləvi qırğın silahların növləri.

11.Nüvə silahı və onun zədələyici amillərivə nüvə zədələnmə ocağı.

12.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və onun ən vacib xüsusiyyətləri.

13.Zəhərləyici maddələri toksikoloji cədvəli.

14.Bioloji silah və onun zədələyici təsiri.

15.Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.Observasiya və karantin.

16.Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.

17.Əhalinin sanitar təmizlənməsi

18.Mühafizənin əsas prinsipləri və üsulları.

19.Fövqəladə hadisələr nəticələrin aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsipləri

20.Qəza xilas etmə və digər təxirsalınmaz işlər.

21.Xilasetmə işləri zamanı görülən işlərvə görülən işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları..

22.Kollektiv mühafizə qurğuların təyinatı.

23.Sığınacaqların konstruksiyası.

24.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası.

CamScanner ilə skan edilib

25.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası.

26.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri.

27.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri növləri.

28.Dəri səthinin mühafizə vasitələri.

29.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti.

30.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili.

31.Köçürmənin üsulları.

32.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı.

33.Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrin təşkili

34.Mülki müdafiənin xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti..

35.İlk tibbi yardımın növləri.

36.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım.

37.Yara və yanıqlar zamanı ilk tibbi yardım.

38.Sınıq ,çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım.

39.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım

40.Boğulma zamanı ilk tibi yardım.

41.Fərdi tibbi mühafizə vasitələri.

42.İlk tibbi dəst (aptekçə)

Mülki Müdafiə fənn sillabusu 6006002 "Aqromühəndislik"ixtisasının təhsil proqramı , tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus- Texnologiya və texniki elmlər " kafedrasında müzakirə edilərək "07 " Yanvar 2026-cı il "05" sayılı iclas protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi: **b\ m. İ.İmanov**

Kafedra müdiri: **dos R.Əliyev**

CamScanner ilə skan edilib